

Petra Zemljič

Z avod za kulturo Delavski dom Trbovlje (DDT) se je včeraj ob 12.50 predstavil v Linzu, na festivalu Ars Electronica, največjem dogodku s področja novomedijske umetnosti na svetu, s projektom Vrtoglavi ptič 2020/Vertigo Bird 2020. 360-stopinjski video vzpona na vrh trboveljskega dimnika so posneli z akrobatsko skupino Dunking Devils. Od ponedeljka dalje bo posnetek na spletni strani Ars Electronice v 2D-verziji, širša javnost pa ga bo lahko videla na festivalu Speculum Artium, ki bo od 15. do 17. oktobra potekal v Trbovljah.

"Vzpemo se na najvišjo točko preteklosti, da pogledamo v prihodnost"

Izhodiščna točka festivala Ars Electronica je letos Keplerjev vrt v Linzu v kampusu Univerze Johannes Kepler, na ogled pa so dela, ki obravnavajo človekov odnos do tehnologije in narave. "Ko smo razmišljali, kako predstaviti Trbovlje, smo želeli povezati našo preteklost s prihodnostjo. Ko Trbovlje skušajo preseči preteklost in zrasti v prihodnost, je monumentalni dimnik, najvišji v Evropi, v povezi z umetnostjo, znanostjo in tehnologijo, s čimer se ukvarjamo v DDT, zagotovo odskočna deska. Vzpemo se na najvišjo točko preteklosti, da pogledamo v prihodnost. Kar sproži malo strahu, vznemirjenja in tudi predvidevanja. Vsebinsko se projekt navdihuje iz istoimenskega plesnega projekta plesalca in koreografa **Iztoka Kovača**, ki je leta 1996 zaplesal na vrhu 360 metrov visokega dimnika, kar lahko vidimo v filmskem prizoru v istoimenskem filmu Vrtoglavi ptič. Za projekt smo iskali ekipo, ki bi sodelovala, in Dunking Devils so bili resnično edini dovolj nori in usposobljeni, da so se tega lotili. Nastal je izjemen projekt," je na predstavitvi povedala **Maša Jazbec**, vodja laboratorija raziskovalne umetnosti in kulture DDTlab v Trbovljah.

Vertigo Bird 2020 Foto: Arhiv DDT

VRTOGLAVI PTIČ 2020

Ples na najvišjem dimniku Evrope

Dunking Devils so se vzpeli na simbol industrijske preteklosti in izvajali akrobacije 360 metrov visoko nad tlemi, 360-stopinjski video so prikazali na letošnji Ars Electronici

Ozek rob 360 metrov nad tlemi

Izkušnja v 3D-različici je res edinstvena, v vseh podrobnostih doživš, kako je biti na vrhu dimnika in izvajati akrobatiko. Projekt je nastal v okviru projekta Mreže centrov raziskovalne umetnosti RUK, ki ga DDT vodi že več kot leto dni in pod okriljem katerega je nastal DDTlab. Vertigo Bird 2020 so posneli z najnovejšo tehniko 360-stopinjskega videa. Vzpon na simbol industrijske preteklosti Zasavja je na simbolni ravni tudi potovanje proti prihodnosti, ki jo simbolizira na videz neomejen pogled z vrha dimnika, opisuje **Špela Pavli Perko**, direktorica Delavskega doma Trbovlje. Predvsem pa so, izpostavlja, želeli ljudem, ki ne bodo nikoli šli v višave, ponuditi izkušnjo, kako je hoditi po ozkem robu 360 metrov nad tlemi. Navsezadnje gre tudi za promocijo Zasavja, ki velja za eno manj zanimivih in za turiste manj privlačnih regij v Sloveniji. Večina ob omembi tega dela Slovenije verjetno pomisli na težko industrijo, ki je v regiji pustila svoj pečat, jo pa hkrati obogatila za znamenitost, ki ji ni para nikjer v Evropi. Trboveljski dimnik je s svo-

jimi metri najvišja zgradba v Evropi. Na svetovni ravni ga po višini prekaša le šest dimnikov, kar še dodatno potrjuje dejstvo, da gre za edinstven arhitekturni dosežek. Dimnik so pričeli graditi leta 1974 in dokončali dve leti kasneje, deloval pa je vse do leta 2015. Danes je trboveljski dimnik v rokah Energetske družbe Trbovlje, ki je tudi omogočila vzpon na najvišjo zgradbo v Sloveniji. Mi mogre, vzpon na dimnik sicer še ni mogoč za javnost, a v kraju zaradi njegove promocije razmišljajo tudi o tem.

Ko se meglice razkadijo, se zaveš višave

Tudi za ekipo Dunking Devils je bil projekt velika preizkušnja, njihov nasvet po vzponu pa - odmisli tla. Čeprav ob pogledu na akrobatske vragolije te skupine marsikomu zastane dih, je bila varnost tudi tokrat na prvem mestu. Na vrh dimnika so fantje tako prinesli skoraj 100 kilogramov opreme, ki je zajemala varovalno, plezalno in smelno opremo. Na vrhu sta bila glavna akrobata vseskozi dvojno varova-

Vertigo Bird 2020 Foto: Arhiv DDT

na, za dodatno varnost pa sta skrbela člana Gorske reševalne službe Jezersko. V višave so se odpravili že sredi noči, po treh urah naporenega vzpenjanja pa je bil njihov trud plačan z nepozabnim sončnim vzhodom. Čeprav se je na vrh dimnika v dveh dneh povzpelo vseh 17 članov ekipe, pa sta bila v središču Jan Žnidaršič in Matevž Pogačar, ki sta na robu dimnika izvajala stoje in prevale, Jan pa je na 360 metrih zaplapolal tudi kot človeška zastava.

S skupnimi močmi jim je uspelo ustvariti prvi slovenski vizualni dokument tega vzpona in prikazati veličino najvišjega dimnika v Evropi, je pa bilo "za občutek, kot da si v nebesih", nujno veliko mirnosti in zapanjanja. Jan Žnidaršič je izpostavil, da je vzpon zelo zahteven. "Zaradi zahtevnosti plezanja niti ne gledaš toliko pod seboj ali razmišljaš o višini. Tudi na vrhu zaradi meglic najprej nimaš občutka, kako visoko se dejansko nahajaš, saj ne vidiš tal. Šele ko se meglice razkadijo, se za-

vedaš, da si na vrtoglavi višini. Na samem robu dimnika je kar strašno in priznam, da me je bilo malo strah. Telo se na takšni višini zelo zanimivo obnaša, tako da so tudi preprosti gibi precej zahtevni. Mišice so neprestano napete in potrebno je veliko koncentracije, da umiriš dihanje. Moj največji podvig je bila zagotovo zastava, pri katerem sem se s celim telesom nagnil izven dimnika. Čeprav sem bil privezan, je bila to ena izmed bolj strašnih stvari, ki sem jih kadarkoli naredil, zato sem zelo ponosen, da sem premagal svoj strah. Ponosen sem tudi na prevale, ki sva jih izvajala z Matevžem. Na posnetku verjetno izgleda preprosto, ampak na takšni višini je vse prej kot to. Zaradi ukrivljenosti roba je potrebna velika mera previdnosti - zanimivo je, kako lahko okolje spremeni zahtevnost trika," je še razmišljal na novinarski predstavitvi.

Predstavlja se tudi konS

Na Ars Electronici je prisotnih tudi vseh devet partnerjev mreže konS, platforme za sodobno raziskovalno umetnost, ki je prav tako kot RUK financirana iz Evropskega kohezijskega sklada. Keplerjevi vrtovi niso le ime 41. edicije festivala Ars Electronica v Linzu, temveč prispevajo organizacijskega načela festivala, ki je dogajanje razpršilo v omrežje na 120 lokacijah. Ksenija Repina, medijska predstavnica mreže, nam je sporočila, da je slovenski vrt s podnaslovom "konS vrt - garden konS" nastal na pobudo Galerije Kapelica, ki je iz Ars Electronice prejela vabilo o vzpostavitvi ljubljanskega vrta, vendar so predstavitve razširili v mrežo konS. Sestavlja jo devet partnerjev iz Slovenije, to so Kersnikova (Galerija Kapelica, RampaLab, BioTehna in Vivarium), Projekt Atol, Ljudmila, Cona, Aksioma, Akademija umetnosti Nova Gorica, Mladinski center Velenje, Lokalpatriot Novo mesto in Mladinski kulturni center Maribor. Slovenski vrt bo izpostavil tri novonastale intermedijske projekte, organiziral okroglo mizo na temo povezovanja znanosti in umetnosti ter predstavil vizijo projekta.

